Anul XXXI. — No. 20. 5 BANI IN TOATA ŢARA 5 Duminică, 17 Mai, 1915

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
L. I 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
C. Ciocazan, C. Niculescu-Novaci, I. Dragoslav, Ioan Gruia, Leontin Iliescu, V. Vlădescu-Albeşti, V. Anestin, D. IoV, M. Strajanu, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 şi 8
— BANI 20 —

O luptă la Dardanele. - Debarcarea trupelor aliate.

Războiul anecdotic

Obsesia victoriei.

Anecdota se repetă cu fiecare rănit.

E adus în spital, aşezat în pat, suflă greu, geme şi se vaită. Când vine medicul, caută să-l mângâe, vorbindu-i:

— Cum te simţi, voinicule?

— Am luat 600 de metrii din tranşeul inimic.

— Dar tu eşti rănit la braţ, la picior; mai simţi undeva dureri?

— Am luat şi satul din vecinătate, doctore.

— Te doare, dragul meu, te doare?

— Ah, doctore, dacă ai şti, ce bucuros mă simt.

— Dar eşti rănit grav, băete; poate va fi nevoe să ţi se facă operaţie.

— Nu-i nimic. Să mi se facă. Dar am luat noi tranşeul? l'am luat.

Toţi au această stare de spirit, această obsesie a victoriei.

✠

O dramă în campament.

Spre sfârşitul lunei Ianuarie, o divizie de cavalerie cantonă la Compiégine. Din această divizie făcea parte şi căpitanul Herail.

Soţia acestuia îndrăgostită nebună de bărabtul ei, îndată ce află locul unde-i poposit soţul său, îşi lăsă copii la voia întâmplării şi plecă să-şi vadă soţul.

A ajuns la Compiégne şi cum văzu pe bărbatul ei, nu-l mai lăsă să se despartă de ea.

Comandantul regimentului ordonă sub altenilor săi că le este cu desăvârşire interzis să-şi primească familiele pe locul de cantonament. Toţi s'au supus dar a doua zi, doamna Herail şedea atârnată de gâtul soţului său în faţa frontului. Comandantul regimentului atrase atenţia căpitanului care mărturisi că n'are nici o autoritate asupra soţiei sale. Dragostea în faţa frontului se repetă a doua zi din nou.

Căpitanul Herail obţinu 15 zile de închisoare, şi se duse, bietul, să le facă.

In timpul nopţei însă, d-na Herail isbuti să ajungă până la închisoare: câştigă simpatiile santinelelor ca să lase pe bărbatul său să iasă, şi amândoi au plecat la hotel. S'a aflat imediat de aceasta şi aghiotantul regimentului dădu ordin să aducă la cazarmă pe căpitanul nesubordonat. Acesta s'a dus la hotel spuse căpitanului că trebue să asculte de datoria lui de militar; doamna însă luându-şi un aer marţial, pronunţă sacramental că bărbatul e al ei şi nu-i dă voe să plece de lângă ea. Căpitanul încercă s'o convingă de contrariu, dar doamna rămase nestrămutată în hotărârile ei. Trase pe nesimţite un sertar, scoase un revolver, omoară fulgerător pe căpitan, spuse aghiotanului să comunice colonelului că bărbatul a rămas numai al ei, şi apoi îşi trase un glonţ în gură.

✠

Diplomaţie.

Un diplomat a unei ţări neutre era în trecere pe la Paris. Ca să scape de indiscreţiile ziariştilor, diplomatul s'a refugiat într'un cartier depărtat. Un gazetar însă-i dădu de urmă şi se prezintă la hotel ca să scoată câteva declaraţii dela diplomat. S'au întâlnit chiar pe scara hotelului: diplomatul era foarte grăbit, ziaristul foarte diplomat.

După câteva cuvinte schimbate ziaristul strecură întrebarea asupra intenţiilor ţărei neutre. Dar diplomatul se opri şi răspunse cu linişte:

— Te rog să crezi că nu pot să răspund ex abrupto (dintr'odată) la această întrebare. Lasă-mi câteva momente de gândire

Au intrat amândoi într'o cafenea. Diplomatul a cerut toate ziarele, a citit; a scris apoi o duzină de scrisori în timp ce gazetarul fuma, strecura câte-o întrebare, şi aştepta. In cele din urmă diplomatul se sculă să plece.

Ziaristul însă repetă 'ntrebarea, sub altă formă şi cu mai multă subtilitate.

Diplomatul însă răspunse de astă dată categoric: „Nu mă pot gândi acum, ca să-ţi dau un răspuns bun de frumuseţea întrebărei d-tale. Te aştept mâine la gară".

✠

Un soldat lipsă.

Un căpitan austriac ordonă sergentului său să facă apelul companiei. Sergentul se supune face apelul şi raportează şefului său:

— D-le căpitan, e un om lipsă.

Căpitanul se 'nfurie şi dă ordin să-l caute, să-l aducă şi să-i dea o pedeapsă gravă.

Sergentul aleargă, fuga 'n toate părţile, caută, întreabă şi după 2 ore de osteneală se prezintă căpitanului.

— L'am găsit, d-le căpitan.

— Unde-i?

— Sunt eu, am uitat să răspund le apel.

✠

Omonimi.

Jean Tissot, soldat în armata franceză, avea în acelaşi regiment, un camarad cu acelaşi pronume, Pierre Tissot, pe cre însă nu-l cunoştea şi nici nu auzise vreodată vorbindu-se de el.

Nevasta lui Jean Tissot îi scrie odată, o scrisoare, in care îl întreabă de viaţa lor din tranşee, şi în cele din urmă îi spnue, că dacă are ceva nevoe de bani, să-i scrie, căci ea a pus ceva deoparte, ca să-i poată trimite. Femea însă uită să-i pue şi numele pe adresă şi scrie numai: Soldatului Tissot. La distribuire, neştiindu-se cărui Tissot e adresată scrisoarea, căzu în mânile lui Pierre.

Acesta, citind scrisoarea rămase surprins de ea, mai ales că el nu era însurat şi apoi, ideea că ar putea lua câteva parale aşa degeaba, îl făcu să alerge la o şiretenie. Scrise o scrisoare, în care spunea că-i sănătos dar viaţa de tranşeie e cam grea şi că ar avea nevoe de nişte bani să-şi cumpere ce-i mai trebue.

Nevasta lui Jean Tissot primind asemenea răspuns se grăbi negreşit să-i trimită pe lângă câteva vorbe blânde de mângâere şi încurajare şi acei bani ce-i strânsese dela plecarea lui. Pierre Tissot aşteptă o săptămână-două, trei, nimic—niciun răspuns nu venea şi nu eşea nici un ban în urma şireteiniei întrebuţate—deco? Buna soţie scriind, acum a avut nepriceperea (?) de a scrie:

Soldatul *Jean Tissot.*

✠

Interpetul.

Un locuitor din Pot-Audemar foarte surprins că un prieten al lui servea de intrepret, îi arată marea sa surprindere şi bucurie:

— Dar cum se face, dragă, că eşti interpret?

Tu nu cunoşteai doar limba engleză—da, dar ofiţerul meu englez cunoaşte de minune limba franceză.

Cuvântul de trecere.

O santinelă care păzea o trecătoare, cerea „parola" ori cărui, care voia să treacă. Parola era „Barcelon-Berthier".

Veni un soldat care uitase cuvântul şi care erea foarte grăbit şi voia să treacă.

Santinela însă furioasă îl împinge şi-i strigă: „Până când n'ai să zice" „Barcelona-Berthier" n'ai să treci! M'ai înţeles?

✠

Gelozie.

Ca şi în Franţa, Germania, a adoptat obiceiul ca femeile cu dare de mână să trimită la anumite ocazii, câte un pachet, soldaţilor Deci fica unui bancher din Naumberg scrise câteva cuvinte binevoitoare pe cartea sa de vizită şi rugă pe soldat să-i scrie dacă i-a făcut plăcere pachetul.

Pros'ul care primise pachetul se apucă să-l trimită nevestei lui. Imediat, aceasta răspunse trimiţătoarei cam în termenii aceştia: „Aţi face mai bine dacă aţi păstra darurile d-voastră pentru soldaţii cei însuraţi să nu vă mai interesaţi de oamenii îsuraţi în mod cinstit. Soldatul Franz Miller e tatăl celor 5 copii ai mei şi eu încă n'am murit şi sunt în stare să îngrijesc de ceea ce are el nevoe".

O mică lămurire care are totuşi mare importanţă, e etatea persoanei care a provocat această criză de gelozie: fica bancherului trimisese acest pachet cu ocazia împlinirei a 11 ani din viaţa sa!

✠

In cantonament.

Compania se stabilise în cantonament, chiar in mijlocul câmpului, fiindcă nu se găseau localuri convenabile încăpătoare. Un soldat se apropie de bucătar şi îi spuse că n'ar trebui să prepare supa soldaţilor în mijlocul drumului unde se pun două chilograme de praf, fiindcă bătea vântul—Bucătarul răspunse demn:

— Pleacă mai bine de aci şi nu te amesteca unde nu-ţi fierbe oala. Nu eşti însărcinat decât să-ţi aperi pământul patriei. Dar soldatul privind un vârtej de praf care se îndrepta spre cuptoare zise:

— Pământul patriei... Bine înţeles. Dar totuşi nu sunt însărcinat să-l şi înghit.

✠

Ei bine, atunci... încasează.

In cele din urmă zile, un german, directorul unei uzine din Solingen veni în Porrentruy, din în Elveţia germană. După ce vizită mai mulţi clienţi se opri într'un restaurant.

Inainte şi chiar în timpul mesei, vorbi cu tot personalul numai franţuzeşte, dar în momentul când trebui să plătească, pretinse ca patronul să-i ceară comptul în nemţeşte.

— Trebue să vorbiţi nemţeşte, dacă nu, nu vă plătesc comptul, zicând aceasta, voi să plece. Un consumator avu timpul să-l apuce de redingotă şi să-l tragă înapoi.

— Hé, domnule, stai că aici nu suntem în Belgia. Aici nu poţi veni să faci pozne de felul ăsta, fără să-ţi arătăm că un elveţian nu se intimidează aşa de repede. Nu vrei să plăteşti! Ei bine; atunci... încasează!

Şi zicându-i acese cuvinte, începu să cadă asupra lui o grindină destul de deasă, de pumni.

✠

De-a soldaţii.

Vreo trei zeci de copii, băeţi şi fete, dela 3 până la 5 ani, se jucau.... dea'n soldaţii, de sigur sub comanda unui şef de vreo 8 ani. Stânga'n prejur, saluturi militatare,... totul mergea de minune.

Un general bătrân pe pieptul căruia strălucia cu mândrie „Legiunea de onoare", înaintează spre ceata de copii.

Se opreşte în faţa micului regiment, ei însă continuau manevrele cu aceiaşi linişte şi mândrie.

In cele din urmă, cu vocea sa groasă — ca şi când ar comanda vechilor lui soldaţi de altă dată— strigă: „Inainte, marş!"— Şi fie cărui copil ce trece prin faţa lui cu puşca de lemn pe umăr, îi depune câte un sărut cald pe frunte.

✠

Dela o ureche până la cealaltă.

Un conte întorcându-se într'o seară acasă în castelul său, de pe malul unei ape, întâlni pe prag, pe unul dintre vechii lui servitori, care fiind rănit, a fost trimis la cămin.

— A, viteze, am auzit că te-ai purtat foarte bine în front. Ce aşi putea face pentru d-ta?

Hai, spune-mi.

Servitorul răspunse:

— Pentru că domnul conte insistă, i-aşi cere să-mi dea atâtea piese de argint câte îmi trebue să unesc urechea dreaptă cu cea stângă.

— Dar, e foarte puţin, zâmbi contele.

— E destul pentru mine, răspunse, modest servitorul.

Şi, zicând acestea, arată că urechea stângă îi fusese retezată de o sabie.

— Acum înţelegeţi, domnule conte, dacă mai am pe cea dreaptă, cealaltă a rămas pe câmpul de luptă...

Contele înveselit de răspunsul servitorului său, îi dădu 500 de piese. Şi totuşi nu-i destul de mult—căci drumul erea foarte lung dela castel, până la locul de luptă.

Cum te-a pândit!...

Cum te-a pândit din umbră suferinţa
Şi lanţul ei te-a 'ncătuşat, tirana!...
Iubito, atât mă doare şi pe mine,
Că-mi sângerează inima, sărmana!...

De ce nu suntem iarăş împreună,
Ca-o sărutare să-ţi alin durerea, —
In ochii tăi să-mi adâncesc privirea
Să-ţi picure în suflet mângâerea!...

Mai pot să rabd? Mai pot să stau departe
Când te frământă chinurile grele?
— ..Durere, hai, sdrobeşte-mă pe mine
Să sufăr eu în locul dragei mele!...

C. [illegible]

Moş Vasile şi copiii

de I. DRAGOSLAV

Casa lui moş Vasile e între livezi. Vara e rai: pasările cântă, florile umplu iarba din grădină; iar casa e învăluită în zorele ce se ridică până la acoperiş şi spânzură în jos ca nişte cozi stufoase. Şi cu toate astea moş Vasile e singur, singur cuc. Toate se bucură împrejurul casei lui, până şi viscolul se bucură iarna şi isbeşte în streşini şi în ferestre cu boabe de ghiaţă, ca un copil obraznic cu năsip; numai moş Vasile nu mai simte bucuriile vieţei.

— Dar de ce? M'ar întreba unul căruia ia-şi povesti prin grai numai. Şi cine e ăsta moş Vasile al dumitale?

Un moşneag, i-aş spune, vecin cu mine. Şi, chipul lui unde mă duc, mă urmăreşte. E un om cum nu-i altul în mahala şi povestea lui e jalnică. Optzeci de ani are, şi cu cât a îmbătrânit cu atât e mai frumos, păru alb ca argintul, ochii vii, albaştri şi faţa albă şi îmbujorată. A avut şi el babă şi copii, dar băbuţa i-a murit cu optsprezece ani în urmă, iar băeţii rând pe rând s'au strecurat după femee unii, alţii înainte — aşa i-a fost scris — şi nu i-a rămas decât unul singur: Ionică. Ionică era de doisprezece ani când a murit gospodina, mătuşa Domniţa. Şi Ionică ăsta a stat vre-o doi ani cu moşneagul după aceia, şi într'o zi, a plecat la Bucureşti şi s'a făcut scriitor la o cantilerie şi vine din când în când acasă şi iar se duce. Mai mult îi rupe inima moşneagului când se despart. Cât e acasă, băiatul, bătrânul joacă de bucurie, iar când e să se ducă, par'că ceva se rupe din inima lui, şi totul se pustieşte par'că în juru-i. Trebue să treacă săptămâni să se obişnuiască iar cu singurătatea. Şi ca să uite, bea, bea rachiu. Vecinic e cu o sticluţa în sân. Se duce pe drum vorbind şi dând din mâini, se trezeşte vorbind cu Ionică al lui. Câte odată se trezeşte vorbind ca şi cu baba. Intr'o zi mergea aşa şi se gândea, dacă n'ar fi bine ca Ionică al lui să se însoare. Şi chitea el, să vie să-şi cate mireasa la el în târg. Şi nu ştia bine: să vie în târg să se aşeze ori ba, şi deodată par'că chipul băbuţei se ivi lângă el. Se întoarse cu ani de zile în urmă, pe când mergea cu ea pe drum şi se sfătuiau, ba, câte odată se şi certau şi grăi:

— „Ce zici tu, Domiţă, să zic lui Ionică să vie să se însoare aici? — Da de ce fă? — Nu te gândeşti că-i bătrân?

Baba avusese obiceiu de-l contra şi de astădată i se păru că o aude:— „Cum, în târgul ăsta, unde toate 's nişte rele şi fudule şi calice şi leneşe? Lasă băiatul în pace!..."

La asta, fără să-şi dea seamă, ca de obiceiu, sufletul se răzvrăti şi zise: — „Nu vrei tu? Nu vrei să vezi băiatul lângă tine?...

— Ia lasă-mă în pace; decât îţi spuneam, mai bine îmi umpleam gura cu pământ. Şi ar fi bine să taci. Eşti o....

La vorba asta o piatră veni din o curte, aruncată de un copil ce voia să pălească o vrabie, şi trecu pe la urechea dreaptă a lui şi căzu înainte-i. Atunci el îşi dădu seama că e singur. Se uită în jur: nu zări pe cel ce aruncase piatra şi atunci văzu că avea să facă un păcat, că avea să zică: „Esti o proastă" şi-şi făcu cruce, se bătu cu palma peste gură şi scoase sticla din sân. Dar mai întâi se uită în jur şi văzând că nu e nimeni, trase o duşcă şi iar începu: „Şi aşa mai Domniţă...." Insă se smunci din umeri şi grăi: „Am să înebunesc. Na, să înebunesc! Doamne nu mă lăsa" Şi se închină iar. Şi nu primeşte pe nimeni moşneagul, nu vrea ca nimeni să-l ştie nici ce mănâncă nici ce bea. Nu-i plac oamenii; pe toţi îi crede necistiţi.

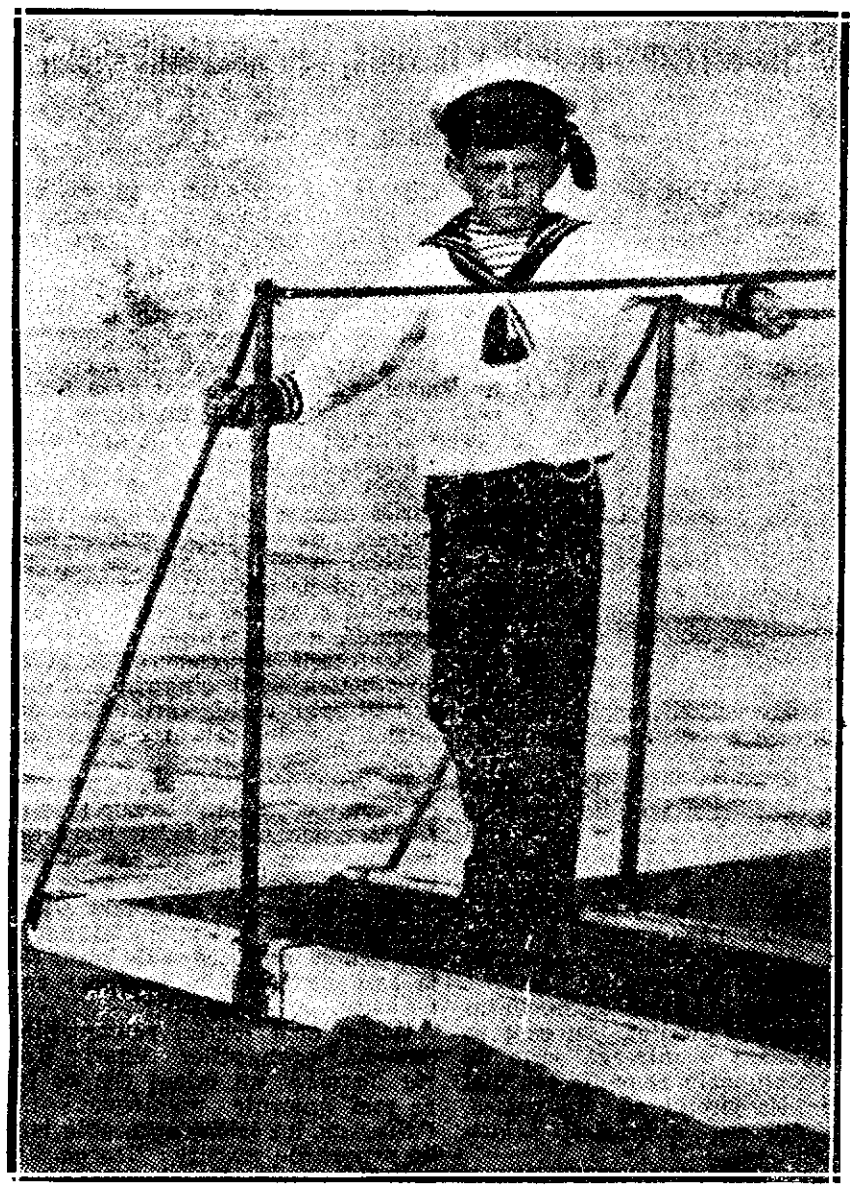

Principele de Piemonte, moştenitorul Italiei

Cât a fost mai cuprins şi-i trăia baba, avusese o mulţime de prieteni şi toţi se îndesau spre el şi-l pofteau la petreceri. La mulţi le-a făcut bine cu bani, cu pâine, dar murindu-i doi copii: unu în oaste şi unu care era slujbaş la drum de fier din pricină că l'au lovit două tampoane, de atunci moşneagul a scăpătat şi toţi l'au părăsit şi nu i-au mai dat ce era al lui. După moartea babei l'a sfătuit un om să se însoare, însă el, având atâtea pilde în lume, se gândi la Ionică al lui şi îi răspunse: „Eu babă oi găsi, dar neamă la băiatul meu, ba".

In altă zi, veniră nişte neamuri, care se şi grăbiră să-l îngrijească şi să-i ţie de urât. El le primi, dar cu vremea se făcură săpâne în casa lui, şi pe dânsul şi pe băiat începură să-i socotească ca pe nişte slugi. Intr'o zi moşu ne mai putând suferi, luă un hahău şi la ele: „Rui! Haraus din casa mea!..."

Asta era înjurătura cea mai de seamă şi în timpurile cele mai nesuferite ale moşneagului. Şi le-a petrecut pe neamuri cu paru până departe.

De atunci, singur îşi mătură casa, singur îşi face mâncare; şi adesea când roboteşte ceva pe lângă casă, i se pare că are pe neamuri înaintea lui şi dondăeşte: „Rui! Haraus de pe lumea asta".

Apoi, ca să-şi potolească sufletul, scoate din sân sticluţa, se uită la dânsa, în bătaia luminei şi soarbe un gât bun şi iar o pune la loc, apoi îşi cată de treabă, ori tae lemne, ori face foc.

Şi nu vezi pe lângă casă cătel, mâţă, fereasca sfântul! Şi asta pentru că a avut odată o mâţă neagră, pe care a găsit-o sub un gard mieunând şi a adus-o acasă. Se linguşea mâţuca şi torcea nevoie mare şi părea cinstită, comedie şi prindea la şoareci de minune, ba se îngrăşase ca un băcan. Da într'o zi i-a şters o pucată de slănină de pe poliţă, iar moşneagul a asemănat mâţa cu neamurile lui, care după ce s'au încălzit, au prins să-l supere, şi a pus mâţa într'un sac şi a dus-o într'o pădure, lăsând'o acolo.

Singura lui dragoste au rămas copii mici. Copii de prin vecini ştiu că ţine la ei, şi cei mai mici îi zic „tătucă"; iar el, unuia zice Iecobuţ, altuia Tănăsucă, altuia Georgică. Pe fete tot aşa le numeşte ca pe fetele lui; şi asta numai pe cei până la cinci ani. Cei mari nu-i plac, că-i fură vara merele şi-i strică gardul. Cu ei vecinic e în ceartă; când dau cu pietre pe casă, când iese greapţănă pe gard. El strigă la ei: „Mă a"! — Ei îi dau cu tifla: „Moşule! Cocoşule!" Şi se strâmbă. El crapă de ciudă şi la fiecare făgăduieşte câte o calcavură când i-o prinde.

De când a plecat băiatul, câteodată îi e aşa de urât, că închide casa de Luni, zăvoreşte porţile şi se duce la câte o mănăstire ori, în altă parte, la prieteni, ori neamuri mai de treabă şi vine Sâmbătă seara. Tune, fulgere, cufunde-se pământul el e acasă să aprindă candela la icoane, iar Duminecă să meargă la biserica cu ţinţirimul unde e îngropată baba şi băeţii. Şi numai ce-l vezi cu traista de umăr doldora. De vine mai de vreme, copilaşii îl văd şi numai ce răsar cu capetele lor albe roind în drum şi ţipând de bucurie: „Vine tătuca! Vine tătuca!" şi înaintea lui zicând: „Mie! Mie, tătucă! Mie tătucă! „Câte unul mic nu poate merge iute şi cade jos şi ţipă după ceilalţi. Moşu se opreşte în mijlocul lor, lasă jos traista şi cu lacrimile în ochi le grăeşte: „O dragii moşului! Dragii tătucăi, veniţi la moşu!" Şi copii întâi fac roată împrejurl lui şi stau cu ochii ţintă rugători, în vreme ce unul îl prinde de suman, altul de picior, unul îi pupă mâna; iar el pe toţi îi ridică şi-i sărută, iar pe cel rămas în urmă, îl ia şi îi şterge nasul apoi, îl sărută: „Ole-o dragul moşului Mihăluţ!..." Staţi să vă dea moşu ceva". Şi, începu a cotrobăi prin fundul traistei şi le dă: unuia un măr, altuia o pară, alutia două nuci, ori un covrig, zicându-le, sărutând mai întâi daru: „Na ţie de sufletul lui Iecobuţ. Ţie, de al lui Mihăluţ. Ţie, de al Paraschivei. Ţie, de al Ilenuţei". Şi aşa înşiră toţi copii lui morţi şi toate neamurile.

După asta, îi pune să zică „bogdaproste", şi se duce acasă, urmat de o leoată de copii, cărora le închide poarta în nas, ca nu cumva după cei mici să vie şi cei mai mari, să-i facă vre-o boaţă.

Câte odată găseşte câte o scrisoare svârlită de poştaş în cerdac. Ori i-o aduce un vecin, ori se întâlneşte cu poştaşul. Moş Vasile nu ştie carte, dar la nici un vecin nu i-o dă să i-o citească de frică să nu-i afle taina şi pândeşte câte un trecător pe drum care i se pare lui de omenie şii zice: „Domnule, dragul tătucăi, nu mi-i citi un răvaş dela băiatul meu?"

Şi omul se uită la moşneag, ciudat. Dar el are aşa o privire, că moaie inima drumeţului şi-i citeşte răvaşul. Şi fiece rând e sorbit cu setea şi lăcomia unui însetat de cine ştie câtă vreme. Şi pe ce se citeşte, ochii lui se aprind, înghite în sec, inima-i tremură şi când mântuie, scoate un oftat adânc şi uşurător. Apoi mulţumeşte străinului ca pentru cine ştie ce dar mare.

Dar într'o zi s'a supărat rău până şi pe copii cei mici:

Avea nişte nuci în grădină, mai era o săptămână până în *Ziua Crucei* ca să bată nucii. Moş Vasile iar pleacă de acasă. Când veni, găsi nucii pe o parte bătuţi; păpuşoacle călcate, verdeţurile iar. Cerceta prin vecini, nu dovedi pe vinovat. Intrebă pe copiii cei mici, copilaşii se uitară la cei mari şi la moşneag şi tresăriră şi nu spuseră de frică. Mânios veni acasă. Luni se făcu că se duce iar de acasă şi pe altă parte se întoarse şi se ascunse în păpuşoaie. Deodată auzi gălăgie de copii mai mari, mai mici, prăjini înălţându-se în aer, şi glasurile apropiindu-se de gard. O scândură se desprinse şi un cârd de copii de-şcoală şi mai mici, de prin vecini şi toţi cei cărora le da mere pe drum. Mânia moşneagului creştea din ce în ce şi grăi: „Iată cui dau eu de pomană... Azi îi ogoesc, şi mâine mă fură. Poimâine or creşte mari şi mi-or face alte şotii". Şi când îi văzu pe toţi intrau, deodată, se ridică şi strigă: „Rui! Haraus!"

Atunci, toţi la fugă, cei mari întâi, după ei cei mai mici. Şi moşneagul mânios, să-i rupă. Unul singur, mic rămase ca o măgăldeaţă; cu nasul roşu ud, cu părul galben numai cârlionţi, alb şi cu ochii albaştri. Dar el, turburat, apucă copilul gata să-l trântească de gard, să se răsbune; iar când îl ridică să-l deie de pământ, deodată inima i se muie ca străpunsă; icoana lui Ionică când era mic îi veni în minte: ochii albaştri ai copilului erau ca ai lui Ionică când era mic, şi rămase cu copilul ridicat în aer şi cu ochii la el zăpăcit.

„Dămi-l! Dămi-l! Moş Vasile", se auzi un glas de femeie tânără, cu ochii albaştri, cu sânul jumătate gol şi cu părul despletit. E copilul meu. Era o vecină dela a cincea casă, măritată de vre-o câţiva ani, şi pe care moşneagul o cunoştea. Dar moşul, la asta îşi întoarse capul, şi văzând femeia i se umplu ochii de lacrimi şi sărutând plodul pe frunte întinse:

„Na". Apoi repede se năpusti

BCU Cluj / Central University Library Cluj

asupra unei hultoane cu mere şi ca şi cum ar fura dela altul rupse frunze, roade şi îi umplu poala femeei de cele mai frumoase mere, în vreme ce copii ceilalţi se suiră pe gard şi cu degetele arătau şi strigau: „Moşule! Moşule cocoşule!" Şi în vreme ce femeia pleca cu odorul său, el ca şi cum s'ar fi despărţit de o unică mângâere plecă spre casă plângând şi mustrându-se.

—„Iată ce aveam să fac din pricina unor săcături de nuci...".

Şi până în seară, toţi nucii au fost bătuţi şi nucile împărţite la copii.

Viaţa artistică şi literară

Face impresie în cercurile noastre literare faptul că poetul Victor Eftimiu a dat în judecată revista feministă „*Drepturile femeei*" în care s'a scris, că acest cântăreţ ar fi plagiat piesa sa „*Achim*" cum şi alte piese. Justiţia va avea de stabilit dacă nu este vorba de o calomnie meschină. Fireşte că, până la verdictul Themidei, nu se poate spune nimic în jurul acestui caz. Va fi, în tot cazul, interesant.

✣

Serbările pentru comemorarea lui St. O. Iosif, au fost amânate din pricina timpului neprilenic. Poetul a plâns mult în viaţă, — cerul i-a fost simbol al vieţii în ziua comemorărei sale.

✣

A ieşit de sub tipar: „*Conducătorul conversaţiunei în româneşte şi turceşte*", de d-nii Popescu-Ciocănel şi dr. Ibrahim Themo.

Foarte interesant vade mecum pentru călătorii din Dobrogea sau pentru aceia pe cari împrejurările îi stabilesc acolo.

✣

E vorba ca spre toamnă — dacă împrejurările vor îngădui — să avem o nouă stagiune de operă din iniţiativa teorului A. Demetrescu De Sylva care îşi propune să aducă şi celebrităţi vocale din străinătate. Tot ce se poate dori e ia iniţiativa să fie reală şi succesul ei un pretext de statornicie definitivă.

✣

D I. E. Muntenescu a deschis o expoziţie de pictură, vizitată de mulţi amatori, în strada Franklin. Pictorul P. Butgăraş anunţă o expoziţie pentru la toamnă.

✣

M. S. Regina a vizitat, zilele trecute, atelierul sculptorului Severin, făgăduindu-i că va poza pentru un bust simbolic.

Sculptorul Severin a donat o admirabilă sculptură „Bate vântul", comitetului care a organizat serbările pentru ridicarea unui bust neuitatului poet St. O. Iosif.

✣

La Ateneu s'a deschis expoziţia candidatelor la catedra „*Principii de arte decorative*" dela şcoala de arte frumoase din Bucureşti.

Figurează şi d-ra Zoe E. Damian cu admirabile lucrări de artă decorativă.

D-sa candidează penru a doua oară la această catedră beletristică.

✣

Expoziţia artiştilor în viaţă, „Salonul oficial", va fi deschisă până la 3 Iunie a. c. Disticţiunile ministerului instrucţiunei, acordate artiştilor, se vor cunoaşte peste câteva zile.

L. I.

ARTA ŞI ARTIŞTI

Expoziţia oficială a artiştilor în viaţă, sau „Salonul oficial"

— Sculptură, desen, etc. —

Dacă secţia reservată sculpturei în „Salonul oficial" are darul să revele câteva talente de pictori, de aci încolo apreciabili, — aceasta poate fi şi mai mult notă caracteristică a secţiunei rezervate sculpturei.

Intr'adevăr, dela săracile şi recile secţii ale sculpturii din „Saloanele" trecute şi până la cea de acum, atât de înfloritoare şi de bogată în lucrări de valoare, e o deosebire ce nu se poate să o scape din vedere ori cine urmăreşte cu luare aminte manifestările artistice dela noi.

E o înflorire a artei sculptarale la noi, datorită, în primul rând, unui maestru excelent de care dispune şcoala de Belle arte din Capitală, marele sculptor D. Paciurea, sub ocrotirea căruia s'au desvoltat câteva talente de sculptori în ultimii ani.

Un alt motiv îmbucurător al acestei înfloriri a sculpturei trebue căutat şi într'o oarecare plictiseală de care a început să fie apăsată atmosfera artistică la noi — graţie noianului de lucrări — lipsite de orice sentiment şi datorite în mare parte, a unor confecţionatori de monumente funerare.

Nu putem decât să ne bucurăm de succesul meritat, cu care se manifestează o întreagă serie de tineri sculptori; români, cei mai mulţi încă streini de înrâurirea, bună sau rea, a oricărei Academii d'aiurea.

Anul acesta nu expun trei sculptori mari ai noştri — Paciurea, Brâncuş şi Filip Marin—câte trei, desgustaţi, probabil, de atmosfera neartistică a trecutelor „Saloane".

Dar „Salonul" de anul acesta şi perspectiva alcătuirei celor următoare, tot cu aceiaşi grije în selecţionarea lucrărilor, va fi o indicaţie, sperăm, pentru artiştii noştri de merit şi deci, va însemna întoarcerea lor la Expoziţia oficială.

In fruntea celor ce expun anul acesta notăm operile sculptorului Severin, una din reputaţiile cele mai alese şi cele mai puternic manifestate în ultimul timp la noi.

Severin represintă, pe lângă puterea unui temperament bogat de artist, în perfecţile atinse de sculptura latină în ipostaza ei modernă.

De aceea inspiraţia şi execuţia merg în deplină armonie în toate lucrările acestui de aci în colo mare artist şi de aceea atât fanteziile cât şi portretele, întemeiate pe un studiu riguros al naturei, represintă orizonturile noui ale artei sculpturale la noi.

Imediat apoi se remarcă în această expoziţie, deplină manifestare a sculptorului Măţăoanu, un alt artist desăvârşit în secretele artei, graţie şcoalei statuare, franceze — fost elev al lui Pciurea, la Bucureşti şi apoi al sculptorului Dubois, din Paris...

Atât bazoreliefurile, cât şi busturile expuse de *Măţăoanu* sunt lucrări de adâncă pricepere a tainelor artei statuare, cu toate indicând pe unul din cei mai redutabili adversari ai celor ce represintă acum sculptura noastră.

Sculptorii *Pavelescu-Dimo* şi *I. Iordănescu* sunt singurii dintre artiştii mai vechi, cari expun la „Salon", ambii câte o singură lucrare.

In fruntea elementelor tinere ce expun la „Salon" trebue socotit *I. Ialca*, ale cărui patru lucrările expuse — un nud, un cap de expresie şi două portrete—toate de o rară vigoare, în executare şi de un neasemuit sentiment al naturei, denotă pe artistul de rasă, de la care ne aşteptăm la opere superioare.

Găsim apoi lucrări remarcabile datorite sculptorilor tineri: *Horia Boambă*, un talent din ce în ce mai puternic manifestat; *Al. Călinescu*, un talent nou, abia ivit în expoziţiile noastre; *George Dimitriu* — una din tinerile reputaţii frumoase, tot atât de frumos susţinute prin opere serioase; *Anghel Kiciu*, un alt element plin de tăgăduieli; *I. Mateescu*, *Olteanu* şi *Savargin* — alţi trei tineri sculptori de viitor şi în fine *G. Tudor*, un tânăr de temperament ale cărui mici composiţii denotă, pe lângă un rar — simţ al naturei şi o pricepere a execuţiei, în totul lăudabile.

Secţia desenului ne revelă o altă faţă a sculptorului *Severin*, ale cărui ambe- panouri de crochiuri şi schiţe sunt pur şi simplu nişte mici minuni de notare succintă, în câteva trăsături, a formelor şi mişcărilor — cu toate de o valoare artistică incontestabilă.

Apreciabile şi lucrările expuse de d-na *Ciurdea-Steurer*, de *Alexis Macedonschi*, *Stoica* şi *Bulgăraş* — câţiva artişti de merit, cari ţin să-şi afirme faima de care se bucură—şi prin lucrări, e drept mai puţin căutate, dar cu atât mai interesante.

Şi cu acestea sfârşim frumoasele impresii deşteptate de acest reuşit „Salon", căruia îi dorim cele multe înainte, cel puţin cu aceiaşi vigoare în selecţie alcătuite.

Ion Gruia

Salandra, primul-ministru italian

Sonn no, ministrul de externe al Italiei

CÂNTEC

Umple-mi oala, măi crâşmare,
Cu pelin.
Vroiu să beau, să uit că 'n lume
Sunt strein.

Toarnă vinul în pahare,
Hai noroc!
Doar prin vin să uit măi frate,
Al meu foc.

Adu-mi calul, pune-mi şeaua
Vroiu să plec;
Pe la casa dragei mele
Iar să trec.

De-oiu mai prinde-o iar în poartă,
Uite, jur.
C'am să-i prind mijlocu 'n braţe,
Am s'o fur...

Satu 'ntreg ce-o zice, zică —
Lumea-i rea,
Nu mai plec din sat, crâşmare,
Fără ea...

V. Vlădescu-Albeşti

CONVORBIRI ASTRONOMICE

Deschiderea cerului

smeii şi bolizii

Intr'o comunicare pe care am prezintat-o Academiei Române, cu privire la eclipsele, cometele şi bolizii ce s'au observat în România din veacul al XV până la jumătatea veacului al XIX, vorbind de bolizi, dedesem părerea, că deschiderea cerului despre care ne vorbesc sătenii, credinţă adânc înrădăcinată în mintea poporului nostru dela ţară, trebue să aibă o temelie ştiinţifică şi acea temelie nu poate fi alta decât apariţia unor bolizi mari, la date fixe, bolizi, care dacă pot să cază pe pământ, iau numele de meteoriţi. Bolidul sau meteoritul, care face pe ţărani să crează în deschiderea cerului, trebue însă să fie văzut în anumite condiţiuni.

Deoarece sunt mai încredinţat ca nici odată de legătura dintre superstiţia deschiderei cerului şi apariţia la anumite date a unor bolizi mari, vom vorbi mai pe larg despre această chestiune, cum şi despre aceea a smeilor, care după mine tot bolizilor se datoresc.

Despre superstiţia deschiderei cerului nu voiu da multe amănunte, deoarece ele se găsesc în mai multe dintre publicaţiunile Academiei şi mai ales în „Cerul şi podoabele lui, după credinţele poporului român", de d. Tudor Pamfil.

Ajunge să ne reamintim, că cerul se deschide la anume zile fixe, sau în jurul lor, de pildă la Boboteză, în ajunul Crăciunului, în ajunul sfântului Adnrei, în ajunul Anului nou, etc. Credinţa cea mai răspândită, după cât ştiu eu, e că cerul se deschide în noaptea Anului nou, la Boboteză şi la sfântul Andrei.

Să se noteze că această credinţă nu o au numai ţăranii noştri, ci şi Rutenii din Bucovina, Georgienii din Caucaz, populaţiunile creştine din Macedonia, etc.

RUSIA. — Familiile celor cari pleacă în război

VISUL

Curat ca lacrima ce cade pe sânul florilor albastre
Păstrând în ea reflexul bolții și scânteieri de pietre rare,
Frumos ca gândul de fecioară, senin ca frunțile sihastre,
Tu vii când nu te chiamă nime și pleci când dorul e mai mare.

În nopți cu umbre-apăsătoare ne porți prin lunci îmbălsămate
Plutim pe mări gătite'n spumă sub largul bolții de cicoare,
Dărâmi cetăți, clădești biserici, din casa noastră faci palate
Și prinți suntem și regi și demoni, stăpâni pe oști biruitoare.

Ne culci pe sânuri de femee, ne răsfățăm în buduare,
Dormim alături de regine, în cale ni se'nchin prințese,
Avem averi, comori de aur și râuri de mărgăritare
Și cai ce mănâncă jăratecși haine scumpe'n fir alese.

Dar când aripa de lumină a zorilor la geam fâlfâe
Și inundează firea toată surâsul cald al dimineții,
Te duci, bogat precum venisesi, lăsând răsadă să rămâe
Dezamăgirea crudă, rece-eterna călăuz'a vieții.

D. IOV.

E interesant în privința deschiderei cerului, ce ne spune d. T. Pamfil: „... se vede întâi o *dungă* albastră, după care urmează alta roșie, care-ți ia ochii; atunci începe să *bată toaca 'n cer*".

Descrierea aceasta trebue reținută, căci ea ne va folosi mult la explicarea fenomenului.

Poporul crede, când se deschide cerul, că se vede locașul lui Dumnezeu și scoate de aci o mulțime de alte păreri, de care nu avem nevoe să ne ocupăm aci și care vor fi găsite în publicațiunea citată mai sus.

*

Poporul cunoaște bine stelele căzătoare, ce se văd de câteori e cerul senin și pe care le socotește de obicei drept suflete ce merg la rai. Il impresionează aceste fenomene cosmice, dar nu mult. Bolizii sunt tot corpuri cerești, sfărâmături de astre ca și stelele căzătoare și nu se deosibesc ca aparență, de cât prin mărimea și strălucirea lor. Când o sfărâmătură cerească, ce intră în atmosfera noastră unde se aprinde, strălucește cât luceafărul (planeta Venus), ia numele de bolid. In fond între stelele căzătoare și bolizi e o altă deosibire mai mare, aceia a originei, dar nu ne interesează aci.

Țăranul nostru cunoaște și bolizii și după cum a căutat să dea o explicare, oricât ar fi ea de nivă, stelelor căzătoare, tot așa a dat și bolizilor ce-și fac apariția când e cerul senin. Bolizii de obicei, nu intrec cu mult luceafărul, ajung însă să aibă mărimea aparentă a sfertului de lună, fiind deci si mai strălucitori: Pentru bolizii mai strălucitori, cei care pot să lumineze câteva clipe si mai puternic decât însuși soarele, s'a găsit numele de meteoriți, mai cu seamă că deși ard în atmoferă, ei sunt destul de mari și pot să cază pe pământ în stare solidă, ca pietre ce conțin de obicei fier si nickel. Meteoriții, mai totdeauna fac explozie și atunci dau ei lumina lor cea mai mare, galbenă, sau albastră, în majoritatea cazurilor.

Nu am de cât prea puține date, dar sunt încredințat, că singura explicațiune a smeilor, care noaptea se lasă pe coșuri și care torturează pe femei, nu se datorește de cât bolizilor strălucitori ca luceafărul. Am avut prilejul să mă încredintez de multe ori, că cei care nu cunosc fenomenele cerești și distanțele la care ele se produc, sunt dispuși totdeauna să exagereze în minus acea distanță. Uneori un bolid care se lasă spre orizont, căzând la câțiva zeci kilometri și mai mult, de observator, e crezut că a căzut la 30—40 metri, în curtea cutărui săteau. Tot așa și cu bolizii. Țăranul nu are alt mijloc de comparație de cât pomii, casele și când bolidul se lasă spre orizont, luminând cerul și pământul, trece neapărat în dreptul vreunei case. Acolo s'a lăsat smeul. Tot ce pot să spun în această privință e doar ceea ce am scris mai sus, ar ar fi de dorit, ca persoane cu oarecare cultură și locuesc la țară, să se intereseze de această chestiune.

Câteva dovezi mi-a procurat d. Al. Teodoru, legător de cărți din Vălenii de Munte, care a întreprins o anchetă în această privință, după rugămintea mea.

De câte ori a auzit, că în casa cutărui săteau se află o femeie vizitată de smeu, a cercetat și fenomenul luminos ce i-a fost descris, era aidoma cu apariția unui bolid.

E o chestiune însă unde mai trebue adunat material.

Un lucru e curios, acela că nu se știe printre săteni despre ploile de stele, deși asemenea fenomene au avut loc în mai multe rânduri, înainte de jumătatea veacului al 19-lea.

*

Bolizii mari, strălucitori, care fac explozie și luminează ca ziua, meteoriții, sunt puțini numeroși și ei cad mai mult toamna și iarna. E de notat sfântul Andrei, ajunul Crăciunului, Anului nou, Bobotezei, cad în acea perioadă a anului, când de obicei cerul e înorat, ba și cețele sunt dese.

Să se noteze că cei doui bolizi mai însemnanți, observați mai de curând din țara noastră, au fost cel dela 1 Januarie 1907, despre care d. St. C. Hepites a făcut o comunicare interesantă Academiei noastre și cel de la 29 Noembrie 1911, despre care a vorbit la Academie distinsul învățat român Spiru Haret. Nu e oare o curioasă coincidență, că dintre cele 365 zile ale anului, bolizii în chestiune au găsit cu cale să-și facă apariția tocmai la niște date când de obicei țăranii așteaptă deschiderea cerului? Bolidul de la 1 Ianuarie s'a arătat deci în noaptea sfântului Vasile, cel de la 29 Noembrie în noaptea sfântului Andrei.

Că a fost vorba de bolizi nici nu se mai poate discuta, rămâne să ne domirim, dacă apariția lor poate fi pusă în legătură cu superstiția deschiderei cerului.

Un corespondent al d-lui Hepites afirmă aceasta. Aduc însă următoarele mărturii, extrase din scrisorile pe care le-am primit când cu apariția bolidului de la 29 Noembrie 1911:

D. Calafeteanu, învățător din comuna Tântava, județul Ilfov, scrie între altele:

„Toți sătenii cred că, s'a deschis cerul".

D. M. Dumitrescu, învățător din Conțești (Teleorman), spune: „Această lumină s'a observat și în această comună de către sătenii Gheorghe Turcu și Dumitru D. Crăciun. Mi-au povestit amândoi, dimineața, că s'a deschis cerul", după cum este credința la țară.

D-ra Lilly H. Georgescu, comuna Buzescu (Teleorman):

„Cu cine vorbesc despre acest fenomen, îmi spune că s'a deschis cerul".

D-na Angela Mircea Popescu-Delfiore: Peștcana (Gorj):

„A doua zi am auzit pe țărani că s'a deschis cerul".

Mai lămurit lucru nu se poate și ar fi cu totul nefolositor să mai căutăm alte dovezi.

Lucrul nu pare însă tot așa de simplu celor care adună din gura poporului asemenea superstiții. Așa, de pildă d. Tudor Pamfil, despre a cărui lucrare am vorbit mai sus, vorbind despre punerea în legătură a bolizilor cu deschiderea cerului, spune:

„Esplicarea mi se pare fără temei pentru mai multe pricini.

Intâi, fiind că deschiderea cerului se pune în legătură cu unele sărbători mai mari, când trecându-se repede asupra luminării cerului, gândul poporului se îndreaptă spre Dumnezeu și cetele sale cele sfinte, cari, din când în când, trebuie să se uite pe pământ".

De ce n'aş mărturisi sincer, că acest argument nu-l pricep şi nu ştiu ce aş putea să răspund. Ia d. Pamfil în serios deschiderea cerului? Nu cred, mai repede nu am înţeles eu gândul d-sale.

Dar al doilea argument e întemeiat pe o citaţie a mea după o notiţă de pe un manuscris, cum că la 20 Oct. 1818 a fost observat un bolid spre apus. N'am spus însă că acel bolid a provocat fenomenul deschiderei cerului, de oarece ca să se producă deschiderea cerului, trebue ca în acel moment cerul să fie complet înorat şi lumina violentă a bolidului să se strecoare prin pânza de nori deşi ca printr'o sită, iluminându-se astfel tot cerul.

D. Pamfil spune:

„Al doilea, deschiderea cerului se face drept deasupra pământului şi nici de cum într'o parte".

Dacă se asumă observaţiile sătenilor e greşit, de oarece ei nu pot să spună acest lucru. Fiind nor, ba uneori şi ceaţă deasă, nu poţi să stabileşti de cât simplul fapt că cerul se iluminează subit şi atât. In ce parte e lumina mai mare, e greu de observat.

S'ar părea însă că vorbeşte în numele d-sale personal şi că e încredinţat că fenomenul deschiderei cerului se explică aşa cum îl cred ţăranii. In urmă, declară că „avem de—aface aici cu o confuzie învederată", vorbind despre bolidul de la 29 Noembrie, fără însă să arate care e confuzia.

Şi cu toate acestea lucrul e foarte simplu, răposatul Spiru C. Haret despre a cărui competinţa şi judecată nu se putea îndoi nimeni, era de acelaşi părere, ba se mira că ţăranii cred că şi în noaptea sfântului Andrei se deschide cerul, deoarece ştia că această superstiţie era legată numai de sărbătoarea Bobotezei.

Faptele vorbesc însă de la sine şi aproape nu mai e nevoie de nici un comentar. Din contra, reiese o consecinţă foarte însemnată pentru astronomia meteorică, aceea că ţăranii noştri au stabilit prin superstiţia lor, mai de mult de cât astronomii, existenţa mai multor roiuri de bolizi, de meteoriţi, care la date bine determinate îşi întretaie drumul lor în jurul soarelui cu drumul pământului. Observaţiunile de stele căzătoare şi bolizi remarcabili abia în zilele noastre au început să fie făcute în mod sistematic, cu toate acestea tot s'au semnalat apariţiuni de bolizi la anumite date ale anului.

E interesant că ţăranii din Bucovina cred că cerul se deschide din şeapte în şeapte ani, ceea ce iarăşi poate să se explice pirn faptul unei orbite cu eliptictatea bine pronunţată, ca acea a unei comete, pe care să se învârtească în jurul soarelui un roiu de bolizi.

Astronomul englez Denning a încercat să stabilească câteva rouri de bolizi remarcabili, dar până în prezent nu avem un material bogat ca pentru stelele căzătoare.

In ce privesc legăturile dintre bolizi şi smei şi deschiderea cerului, acei care culeg asemenea superstiţii, ar aduce un mare folos chestionând pe cei care ştiu, asupra modului cum se prezintă ambele fenomene. Superstiţiile sunt interesante, nu numai din punctul de vedere folkloristic, ci şi din cel ştiinţific.

Victor Anestin

23 Aprilie 1915.

Judecătorul pronunţă sentinţa:

— Cinci ani de închisoare!

Condamnatul atunci strigă unui prieten care e printre publicul asistent:

— Du-te de'i spune nevesti-mii să nu mă aştepte la masă.

Un minunat model de viaţă socială

SFARŞIT de **M. STRAJAN.**

Atunci o mulţime de lucrătoare şi toţi trântorii din stup, cam vreo 600, o însoţesc în aceasta călătorie. Ea sboară atât de sus, în cât cea mai mare parte de albine nu o mai pot urma. Acolo sus, în lumina soarelui şi subt albastrul ceriului, ea se împreună cu unul singur din peţitorii ei, acela care a putut-o urmări până acolo, şi pentru care momentul cel mai sărbătoresc şi mai fericit al existenţii este în acelaş timp momentul morţii sale. Atât de aproape sunt aci iubirea şi moartea, aceste două surori cari întreţin veşnic tânără viaţa neamului la tot soiul de vieţuitoare, şi cari amândouă sunt mai tari decât viaţa indivizilor.

La nici un fel de vieţuitoare nu se vede mai lămurit ca la albine adevărul, că natura se îngrijeşte mai mult de existenţa speciei şi foarte puţin de a indivizilor. După nunta tinerei regine, albinele ucid pe toţi trântorii rămaşi, lucru foarte uşor, căci ei neavând ac nu se pot apăra; şi scot cadavrele lor afară din stup. Iar acei, cari au putut scăpa cu fuga din acest măcel, sunt opriţi de a mai intra în stup. Săvârşind acest fapt din instinctul de economie şi curăţenie, ele par'că ar şti că nu fac prin aceasta un paricidiu, pentrucă din sutele de trântori ai unui stup, unul singur a fost părintele lor, care şi-a dat viaţa ca jertfă în momentul nunţii.

Când stupul n'are tendinţa de a roi a doua oară, noua regină ucide încă aşa zicând în faşă pe toate reginele viitoare. Caută prin faguri, şi unde vede larve şi nimfe regale încă nedesvoltate, trece mai departe. Iar unde află o nimfă gata să iasă din învelişul ei, repede îi smulge gogoaşa cu care e acoperită mica principesă, o deşteaptă din somn şi-i înfige furioasă acul său încovoiat în fragedul ei corp până moare. Mulţămită, apoi trece la alta, ca să facă acelaşi măcel, iar sentinelele, cari păzesc la fiecare nimfă, îi lasă calea liberă, şi privesc liniştite. Şi când tânăra regină e obosită, ele însele exterminează pe viitoarele regine ca o jertfă pentru siguranţa şi buna rânduială a stupului: ele simţesc că viitorul acestuia ar fi în primejdie prin existenţa a două sau mai multor regine la un loc. Se vede că pretutindeni răul este o condiţiune a binelui şi durerea o condiţiune a fericirei.

Insă când se simte îndemnul de a roi a doua oară, a treia oară, sau mai de multe ori într'o vară, atunci lucrătoarele apără cu îndârjire celulele principeselor adormite; şi când regina se apropie de ele, în loc să afle în sentinele servitoare plecate, întâmpină o strajă numeroasă, care-i închide drumul. Ea se împotriveşte cu mânie, dar pretutindeni întâmpină la căpătâiul micilor principese sentinele hotărite. După repeţite încercări încăpăţinate de a ee apropia de rivalele sale se depărtează nemulţumită, aleargă din fagure în fagure, şi câte trei—patru zile se poate auzi bâzbâitul ei, mai în liniştea serii, ca sunetul unei trimbiţe de argint; până în momentul roitului, când ese cu o mare parte a albinelor, ca să afle aiurea adăpost pentru noua colonie.

In timpul când ea rătăcesc furioasă prin stup chiemând la luptă pe rivalele sale încă adormite, acestea se deşteaptă pe rând, când sunt deplin desvoltate, şi încep să-şi roadă învelişul. „O mare neorânduială ameninţă atunci republica. Dar geniul stupului, odată ce şi-a luat hotărârea, a prevăzut şi toate urmările, şi străjerii bine pregătiţi ştiu ceas cu ceas ce trebue să facă pentru a ocoli surprizele unui instinct nesatisfăcut, şi pentru a duce la bun sfârşit două puteri protivnice. El nu uită că, dacă tinerile regine, cari aşteaptă se vadă lumina zilei, ar eşi din cuiusuri[illegible] mâinile celeilalte, care e în plina putere, şi le-ar nimici una câte una. De aceea, cu cât vreuna din principesele închise subţiează pe din lăuntru porţile tronului [illegible] ele o înconjoară pe dinafară cu o nouă pătură de ceară, iar mica nerăbdătoare se îndârjeşte în munca sa de salvare, fără să bănuiască măcar că roade o piedecă, ca din poveşti, care creşte mereu din propria ei ţărâuă. Ea aude în acelaşi timp strigătele întărâtate ale rivalei sale şi cunoscând soarta şi datoria ei regească chiar înainte de a fi putut arunca o privire în viaţă, şi înainte de a şti ce este în realitate un stup, ea răspunde vitejeşte din fundul închisorii sale. Dar cum strigătul ei trebue să străbată pereţii unui mormânt, el este cu totul altfel, e înăbuşit, sună a gol şi creşcătorul de albine, care se apropie [illegible] de stup, când sgomotul [illegible] s'a domolit şi când se înaltă liniştea nopţii înstelate, recunoaşte şi înţelege numai decât cearta dintre fecioara rătăcitoare şi fecioarele robite în închisorile lor.

Această prelungire a desvoltărei tinerelor principese le este de altfel prielnică, pentrucă ele es din gogoaşă mai tari şi gata de a-şi lua avânt. Aşteptarea a întărit asemenea şi pe tânăra regină liberă, şi a pus-o în stare de a înfrunta primejdiile călătoriei în ziua roitului.

Dar ar trebui să citez aproape întreagă cartea poetului belgian, ca să arăt migaloasele lucrări ale albinelor şi feluritele fenomene tainice din viaţa lor, din cari autorul conchide, că minunatul lor instinct este luminat de o inteligenţă, care le clasează în seria animalelor aproape de oameni, şi care le ajută în deosebite împrejurări a încunjura piedecile şi primejdiile, a învinge dificultăţile inevitabile şi a îndrepta greşelile făcute. Graţie acestei raze divine, ele sunt destoinice a-şi ameliora mereu viaţa şi a asigura existenţa şi fericirea generaţiunilor viitoare. Mulţi au crezut şi cred că numai omul, graţie raţiunii şi inteligenţei sale, e perfectibil şi capabil de a evolua. Maeterlinck atribue această însuşire şi albinelor, în micul cerc al vieţii lor. Şi cartea lui o citeşti cu plăcerea, care ai simţi-o călătorind într'o ţară străină şi cunoscând moravurile, obiceiurile şi aşezămintele poporului din acea ţară, cari ar putea servi ca exemplu şi ca ideal de viaţă altor popoare.

UNEI FEMEI!...

I

Din freamătul visărilor albastre
Ce-ţi legănau şi sufletul şi dorul, —
Ce ţi-a rămas acum când simţi fiorul
Zădarnicei înaripări spre astre?...

Ai vrut s'ajungi senină la isvorul
Iluziilor blonde şi măiastre,
Dar n'ai ştiut că rostul vieţii noastre
E basmul veşnic trist cu... Sburătorul!...

Tu n'ai ştiut că viaţa de lumină
Isi reazimă pe lacrimi şi 'ntuneric
Norocul ei — sălbaticu-i noroc!...

Şi azi te crezi o stranie ruină
Ce plânge slava unui vis himeric
Şi-i simte încă aripa de foc.

II

Zadarnic truda lacrimei târzii!...
Destinul e cum nu vrei tu să fie:
E un Satan ce râde 'n ironie
De-a visurilor tale măreţii...

In nopţile de grea melancolie
Il simţi în preajma ta şi n'ai voi, —
Vrei să-l alungi, dar el va 'ncremeni
In statuaru-i ris de nebunie. —

Tu, cel puţin, fereşte-te de oameni
Ca celor răi de loc să nu te-asemeni
Şi nimănui să nu inspiri tu milă!...

Inchide-te în jalea ta adâncă
Şi 'n faţa lor să stai ca şi o stâncă: —
Nepăsătoare, rece, imobilă!...

Leontin Iliescu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CAMPANIA DIN 1913

A I-iului Divizion din Regim. 5 Roşiori

de C. CIOCAZAN

— URMARE —

Iar cum autorităţile bulgare nu s'au ocupat decât de armată, de şcoala elementară şi puţin de sănătatea publică, uitând sau necunoscând principiile higienice, aceste cişmele cad în ruină.

Nu mai sunt curăţite şi unde se astupă, se părăsesc, dovadă că n'au fost făcute de ei, ci le-au moştenit de la bieţii turci.

Rigoletto

Aci, la Vetren am mers la casa primarului, unde a venit şi Gheorghe Grindei, român din Putna, singurul român de altminterea, care de şi cioban, cu inteligenţa lui scânteietoare îi conducea pe toţi.

Era infirm, picioarele sucite din răceală, infirmitate care i-a atras din partea d-lui col. Bălăceanu denumirea de Rigoletto.

Ceace era de admirat e că acest infirm, singurul român, conducea tot satul fără însă a avea aerul că el e cel care dispune.

El spune numai, că primarul, sau cutare a zis că trebue făcut aşa, şi aşa se făcea de şi nimeni, atât primarul cât şi acel cutare nici nu visaseră. In urmă nu se codeau de a-şi atribui paternitatea faptelor îndeplinite. Ni s'a oferit ouă, brânză şi pâine, dar ni s'a refuzat plata, iar la cârciumă, am umplut sticla dela coburi, cu coniac bulgăresc, pentru 80 de bani.

Peste un an însă, va trebui plătită aceiaşi cantitate de coniac şi nu mai bun, 1,50 sau 2 lei. Gheorghe Grindei ne istorisea cum bulgarii sunt răutăcioşi, dar neputincioşi, cum vorbesc rău de români, dar le e frică.

Pe tot locul parcurs dela Silistra, am găsit câmpul muncit, cum de altfel am găsit pe toată regiunea, cât am umblat nu numai în terenul câştigat prin tratatul de pace dela Bucureşti, dar chiar şi prin locurile *ce se credea că ne trebue*, dar la care s'a renunţat.

E adevărat, că sunt şi mari întinderi de islazuri, cum de exemplu, între Vetren şi Garvan, dar aşa se explică multele oi, ce fiecare locuitor are, precum şi starea bună a vitelor, cu toate că trecuse rechiziţia bulgară şi pe aci, şi cum se va vedea, rechiziţia lua tot ceeace se putea preface în bani.

De aci, am odihnit în Popina, sat frumuşel şi mare; în drumul de pe coasta unui deal, am văzut Monitorul Alex. Lahovari, care cu vedetele sale ne însoţea pe Dunăre. Soldaţii îl salutau cu urale, la care s'a răspuns prin sirenă de mai multe ori

Scoborând pe o vale nemuncită, dar care după iarba ce avea, păea foarte fertilă şi ce era plină de sute de nuci, am văzut multe şi frumoase cirezi de vite. In Popina, am găsit la primărie, 2 răniţi, cari au fost pansaţi de doctor lt. Dinulescu. Rănile lor neîngrijite, ameninţau să dea în cangrenă în spitale nu mai aveau loc şi cum veneau pe jos, rana de şi poate începuse la plecare să se vindece, se redeschidea şi lesne se infecta.

Atacul a 7 companii de infanterie bulgare.

Continuând drumul prin satul Garvan, unde ni s'au oferit flori, ne-am oprit noaptea în Kadichioi. Satul acesta situat într'o vale înconjurată de dealuri, pare că ar fi fundul unei pâlnii. După ce caii au fost buşonaţi şi li s'a dat furaj, ni se spune, era ora 7 seara, că s'au văzut 7 companii de infanterie bulgară. Cine a spus? Nu se ştie; destul că vestea s'a întins ca fulgerul. Eram departe, la vr'o 20 de kil. de infanterie, lucru nepermis şi locuitori păreau foarte duşmănoşi.

Invăţătorul bulgar, la care a fost încartierat d-l lt. col. Herescu, părea şi mai vrăşmaş, şi a doua zi, la Turtucaia unde deşi plecat în urma noastră ajunsese înainte, se interesă dacă mai vine armată română şi câtă.

Ce şi-o fi zis omul? Aceste două escadroane pot lesne fi nimicite de soldaţii noştri, dacă n'or mai veni şi alţii. Când i s'a spus, că mai vin nu cât veneau, ci încă 100.000 de infanterişti, cu tunuri şi mitralieze, sergentul care ne istorisea, spune că bulgarul a lăsat capu 'n jos, a oftat adânc şi a plecat. Dacă cele 7 compănii anunţate ar fi fost reale, poziţia noastră era foarte critică.

S'au luat imediat toate măsurile necesare, trimiţându-se patrule pe înălţimi şi pe drumuri, s'a trimes un român căruia prin căpitan Paplica i-am dat eu cinci lei, să ne aducă veste din spre Turtucaia, dar nu s'a mai înapoiat. Am fost cu ambii d-nii lt coloneli la cârciumă spre a afla ceva, însă nu transpira nimic. De aceea şoaptele prindeau consistenţă şi toată noaptea am dormit, cum zice românu, numai c'un ochiu. Nu ne era frică, că doar în război te aştepţi să mori, dar puteam fi prinşi ca şoarecii şi asta nu voiam. Şeile, ca de obicei de altfel, gata a fi asvârlite pe cai, ne asigurau putinţa încercărei unei retrageri. Din această cauză şi pentrucă n'aveam alt cartier decât în casa nouă a primarului, cari ca pardoseală aveau ca de obicei, la toţi turcii, pământ bătut, m'am culcat îmbrăcat în targa ambulanţei.

Cum însă nimic nu fusese adevărat, ne-am sculat dimineaţa fără nici o emoţie, ba încă dispuşi, aşa că am putut să-mi fac, mon system de Müler, pe care dela plecarea din Craiova nu-l mai făcusem. Nu e însă mai puţin adevărat că panica a fost aşa de mare, ca pe un s-lt. l-a apucat un plâns nervos, pentrucă era silit să stea, să fie îngropat de viu în acea văgăună şi să aştepte sosirea celor 7 companii, pe când de-ar fi fost singur, încăleca şi cu oamenii lui eşea înaintea companiilor, spre a se alege într'un fel, sau se retrăgea. Nimic mai rău ca incertitudinea. Ei! dar cum era destinat ca în ăst război să nu întâlnim vrăşmaş, n'am întâlnit nici aici, unde se anunţase.

Plecăm la ora 8 dimineaţa, spre Turtucaia pe lângă satul Rahovo, în apropierea căruia poposind, imediat zeci de turci au venit să ne salute cu Sabalaerusum (Sabahllarhiroisum) adică bună dimineaţa şi bulgarii şi turcii, nu mergea, şi d-l lt. col. Bălăceanu dese ori saluta numai cu mâna, fără a le-o mai întinde.

Lt. Chiriţescu deşi nevindecat, a voit să încalece; a trebuit să reiau pe Artist pe care intrasem în Silistra, şi cu care astfel am intrat şi în Turtucaia. Cu vr'o 15 klm. înainte de Turtucaia, am intrat în şoseaua care nu continuă până la Silistra şi înainte de satul Sarighiol, am dat apă cailor la o cişmea, la dreapta şi la stânga căreia erau 3 clădiri mici de pământ părăsite. Mai târziu când am mai trecut pe aci, şi am mai trecut de vr'o două ori, se deschisese 2 cafenele. Aci, ne-am întâlnit cu nişte turci, cari veneau din spre Turtucaia, veseli, că ne văd, de oarece auziseră de venirea noastră, şi întrebaţi prin interpret, unde se duc, ne-au spus că la satul lor, nu departe, dar care nefiind notat pe hartă nu mi-l pot reaminti, i-am uitat numele.

Au mai adăogat, că duc corespondenţă la primărie.

Turtucaia văzută de pe Dunăre e o splendoare. Aşezată pe un deal din vârful căruia până la Dunăre se vede o verdeaţă întreruptă de coperişuri roşii ori negre şi păreţii caselor albe, cari din depărtare par pitoreşti.

Singura lucrare, nu ştiu cine va fi făcut-o, este cheiul, deşi cam rudimentar şi jos, sau poate părea aşa din cauza apelor mari ale Dunărei care ca în 1913 în Iulie, spuneau bătrânii, că nu l'au mai pomenit. Am descins spre cheu unde am descălecat lângă un restaurant la care am mâncat puţin şi apoi am cotinuat drumul în spre Staro-Selo, trimeţându-se un post sub comanda d-lui sub lt. Slăvescu la Kalimoc.

Atacul patrulei

La Staro-Selo, ambii d-ni lt. coloneli s'au încartierat la casa unei femei bătrâne care vorbea perfect româneşte. Susţinea chiar că e româncă. Cum pentru mine nu se stabilise nimic, m'am dus la o prăvălie-cârciumă, proprietarul căreia era la război, iar femeia cu patru copii mărunţi, româncă, părea foarte deprimată, însă ne vrând să-i cauzez vre-o neplăcere am decis să viu câd o fi să mă culc: până atuncea am stat de vorbă cu d-l lt. col. Herescu, om cult cu care poţi discuta orice. Pe seară vine o patrulă compusă din un sergent şi patru soldaţi, cari comunică că au scăpat cu fuga, fiind atacaţi de infanterie. Văzuseră o căruţă pe care oprind-o şi văzând că conţine lăzi cu cartuşe a vrut să o ia cu ei, în acel timp însă dintr'un şanţ s'au descărcat contra lor mai multe focuri de puşti de către oamenii care au continuat a-i urmări în fuga lor. Acest fapt crezându-se o nouă îngrijorare a intrat în tabără şi d-l comandant Herescu şi după ce a luat toate dispoziţiunile care se impun pentru o încartierare în timp de război a dispus să se ducă d-l lt. Ionaş, azi, căpitan, la Turtucaia spre a comunica cazul.

Tot atunci trebuia să se trimită o patrulă la Turtucaia pentru şi la dispoziţia comandantului, şi Lt. Ionaş cerea să meargă împreună, ceeace d-nu Căpitan Paplica spunea că nu e gata, dar dacă vrea d-nu comandant al reg. se duce d-sa şi cu această ocazie va cerceta şi raporta asupra atacului patrulei.

D-nu căpitan Paplica plecând pe la 8 seara împreună cu patrula ce trebuia să lase la Turtucaia şi care nu putuse pleca cu Lt. Ionaş, aşteptam înapoierea d-sale, pentru a vedea ce e de făcut şi cum se putea să fim siliţi a pleca imediat căutam soldatu cu calul.

A fost imposibil să-l găsesc de şi de la ambele escadroane se trimesese după el, de şi eu singur 'l am strigat pe uliţele satului. Eram foarte îngrijorat că se putea da alarma şi calu meu nicăeri. Divizionu putea să plece şi eu cu soldatul care intrase în o curte, ce nu puteam dibui, să rămân la Staro-Selo ceeace nu-mi convenea de loc. După o căutare de la 7 şi jumătate până la 9 abia l-am găsit şi de şi foarte supărat nu l-am lovi tcum nu-am lovit nici pe lancăle, un rezervist evreu, de altceva nu erea bun care mi se dăduse ordonanţă şi care adesea ori mă aducea prin purtarea lui în asemenea momente dar nu am putut.

Camaraderia

Când eram brigadier căprar, discutam cu Lt. meu şi îi spuneam că chiar de voi primi ordin, nu bat. Intr'o zi, pe când făceam exerciţiu de călărie, pe vechile şei de lemn cu teltie, un biet soldat nu putea sta bine fără scări, pentru că-i intra lemnul în pulpe.

Locotenentul meu, reamintindu-şi de conversaţia noastră mi se adresă mie, care eram în capul coloanei: Brigadier.

— Porunciţi.

— La cazarmă să-i dai 25 de trăgători. Ai înţeles?

— Am înţeles să trăiţi.

Descălecăm şi-i spui soldatului alături de care mergeam: ştii să sbieri.

El mirat şi ştiind ce-l aşteaptă, 'mi spune: de ce d-le brigadier.

— Mă dacă ştii să sbieri, să sbieri ca din gura şarpelui, eu nu îţi dau nici o trăgătoare.

— Las pe mine să trăiţi d-le brigadier.

După ce am aşezat caii în grajd am intrat în cazarmă, unde, pe acele timpuri era un singur pat mare cu o rogojină.

Am poruncit soldatului să se desbrace şi luând trăgătoarea am început a trage în rogojină, pentru a produce zgomotu loviturii, iar soldatul zbiera aşa de tare în cât a venit căpitanu, astăzi general la pensie, fost comandant de corp de armată, care intrând brusc, cu strig: drepţi, iar bietul soldat ţinându-se de fese, ca să nu se vadă că nu e urmă de lovituri, se văita teribil.

Ce este asta întreabă căpitanul răstit?

Ordinul d-lui Locotenent să trăiţi.

Să nu mai baţi, şi adresându-se Locotenentului cu care intrase 'l întrebă pentru ce? Locotenentul îi răspunde în limba franceză că-i va explica şi Căpitanul tot în franceză i-a făcut observaţie, de oare ce ştie că nu permite bătae.

Trec apoi în cancelarie, eram puţin rudă cu căpitanul şi le spun şi lui şi Locotenentului că n'am bătut.

Locotenentul azi Maior jubiliar, susţinea cum susţin mulţi ofiţeri nu toţi, că bătaea e absolut necesară.

Căpitanul însă — i-a dat ordin să nu mai audă că în escadronul lui s''a bătut cineva. Şi soldaţii ce comandam eu ereau cei mai buni din escadron. Pentru ce? Pentrucă în totdeauna mă cinsteam cu cei ce-şi făceau datoria şi raportam a fi pedepsiţi conform regulmentului pe cei îndărătnici şi aceasta nu mai după ce încercam toate mijloacele de persuasiune.

(Va urma).

A apărut

IERUSALIM

DE

V. MESTUGEAN

Descrierea completă a oraşului sfânt şi împrejurimilor, cu nume roase ilustraţii, pe hârtie velină.

Preţul 1.50

La librării, depozite principale de ziare şi la Administraţia ziarului „Universul"

DIN MEMORIILE UNUI FUGAR

NOTE SI IMPRESII

de ALECSIU POPLACENEL

— Urmare şi sfârşit —

In sfârşit, mă văzui în vârf. Era oara 4 jum. dim. Mercuri în 29 Octombrie. Loc necunoscut, iar la câţiva paşi stâlpul ce indică frontiera învăluit pe jumătate în întuneri; noaptea, singur, vântul ce bătea necontenit aruncând zăpada peste dealuri şi văi, împingându-mă şi pe mine dela spate, teama de necunoscut, toate acestea mă făceau să apuc fuga la vale, ca gonit de ceva invizibil! Mă închinai şi nu-mi mai era de loc frică de nimic pe lume. Pornii din nou la vale. Alte prăpăstii, alte găuri mai mari se vedeau de către România, dar eram vesel că ştiam sub picioare pământ românesc. Nu mai era zăpadă decât numai câte un petec de omăt ici şi colo unde nu putea ajunge soarele bine s'o topească.

Mă depărtasem bine, în fuga mea nebună, de graniţă, când deodată aud, zbârr... un cârd de paseri fugiră speriate dela doi paşi din naintea mea simţindu-mă venind fuga în spre ele. Era chiar un loc la adăpost şi, fiindcă mai era mult până la ziuă, mă ascunsei eu în groapa din care sburaseră ele, aşteptând să vie ziua. Stând pe spate, cu ochii deschişi, priveam în juru-mi, la golul acela pustiu ce mă înconjura din toate părţile. Nu putui să adorm de loc. Vântul şuera în dunga de pământ ce mă scutea trecând peste mine şi umplând văile. Pustiu, greu pustiu!

In fine, se lumină şi pornii la vale pe o muche de deal pe o cărare veche, făcută de turme de oi ce-şi paşte vara iarba pe acolo. La răsărit, peste vârfuri de munţi pleşuvi, departe în zare, începu să apară o dungă de lumină înroşind norii, tot mai lată tot mai mare, gonind ultimile umbre negre ale nopţei, ascunse prin locuri dosnice. Iar dunga roşie se tot mărea la orizont ridicându-se pe cer în sus, care nici nu se vedea de unde începe în zarea aceia fumurie ce lega cerul cu pământul în aceiaşi culoare. De odată, o rază străbătu întreg orizontul spre răsărit şi un glob de aur vesel începu să se arate, ieşind dintre piscurile goale ale munţilor şi urcându-se cu grabă majestos în sus pe firmament, umplând toate văile de o lumină vie. Natura întreagă începu să-şi trezească din somn cu grabă toate vietăţile şi corpurile sale. Dar ceaţa, pe fundul văilor, mai dormea liniştită. A răsărit soarele. Doamne, iată splendoare, câtă viaţă. După o noapte neagră, a răsărit şi soarele meu pe pământul României. Oh, era atât de frumos, că nu-l pot descrie. Era un moment ce nu-l pot uita nici odată.

Coborâi până am ajuns la marginea brădetului, aci perdui cărarea. Ia-te, băiete, la stânga, ba la dreapta, ca să dau de potecă. Nu-i şi pace, caută în palmă cărare.

Tot sucindu-mă în sus şi jos, văd o stână la stânga, într'o poeniţă ascunsă la marginea brădetului. „A, taci, că-i treabă; ştia el badea Niculae ce-mi spunea, că aşa şi aşa, te duci şi dai aşa şi-ţi spune aşa, etc. La un colţ al stânei iată şi un om (curat ca 'n poveste) şi strig la el.

— Hum, măi bade măă!... încotro s'o apuc către Voineasa?

— Măă, Ioane, măă!! hai încoace, îmi răspunse de acolo.

— Ce Ioane îl găseşte pe ăla?! Mă duc. Deschid uşa, intru şi rămân uimit cu mâna pe clanţă.

— Dar ce-i?!... Voi aici?!...

— D'apoi tu?!.. ce-i cu tine?.. Cu cine ai venit?

— Singur. O, bată-vă norocu!...

— Şi un sac de galbeni... hahaha.

Ce să vezi? Şase inşi în jurul focului, pe scaune ciobăneşti, toţi din sat dela noi.

— Aţi venit să faceţi brânză aici?... Dar cum aţi venit, de când şi pe unde?

— Ba pe dracu, brânză... iaca aşa ca şi tine. Noi am venit de aseară dela 10 aici şi acum... să merem cu toţii la vale.

Trăiască România mare, fraţilor, răsună odată stâna.

Am spus cum am venit, unde am stat, şi tot în fine.

— Da, că v-am văz't (văzut) focul aci sub Stârpu, ziseră ei, dar am crezut ca or fi nescai jendari acolo şi am ocolit ca nu cumva să ne simtă cineva.

Dapoi nu v'o fost frică să faceţi foc aci?

— Ce să-i faci, mă, cum era să stăm pe frigul ăla fără foc? Dacă ne prindea, eram prinşi şi pace, veneau şi jandarii cu noi până la Sibiu de ne apărau de lupi.

— Da mâncat-ai ceva azi?

— N-am mâncat încă.

Imi făcui o frigare de brad, fripsei iară carne (ca-ntotdeauna) şi mâncai. Mai vorbirăm de una alta şi pornirăm acum cu toţi la vale, lăsând stâna pustie.

Cu chiu, cu vai, trecând peste lemne căzute, înghetate de alunecam într'una, mergeam înşiruiţi unii după alţii râzând şi glumind în tot felul.

— Uite, mă, zicea unul, piicea şi-o 'nţărcat dracu copii.

— Să ştiţi că piicea rămânem, isprăvim şi merindele şi tabac şi tot, şi nu mai e v'un sat până-i lumea, zicea altul.

— Taci, mă, că tot îi mai bine ca prin Galiţia, ofta un al treilea.

— Las' că acum ştim pe unde să ne întoarcem, când ne-om întoarce odată cu toţii, mai spunea însă şi altul din vârful unui zghiab (stâncă) cât un turn de biserică de mare.

In fine, ajunserăm în o vale adâncă, Voineşiţa, unde găsirăm primii oameni din România, ce lucrau lângă un scoc de lemne. Cât ne văzură, ne strigară:

— Bine aţi venit, măi. Dar vin mereu, sărmanii. Cum aţi scăpat de nu v-au prins?

Şi câte întrebări toate ne puneau, pe când ochii par'că le surâdeau vesel, la vederea fraţilor de peste „dungă", fraţilor oropsiţi din munţi, care cu pericolul vieţei, prin cursele morţii ce-i pândeau la fiece pas, au străbătut munţi şi văi şi au venit să dea mână cu mână cu fraţii lor cei inima română.

— Veniţi, fraţilor, şi voi, că aici e loc destul.

— Şi-l vom mai lărgi ca să nu ne înghesuim, până departe, de unde venim noi, căci şi acolo e tot al nostru.

Nici unul nu ştiam unde suntem, decât dar atât, că suntem în România şi ne era destul. Nu mai încăpeam în piele de bucurie. Ii întrebarăm că unde suntem.

— Mergeţi tot pe vale în jos că, peste un ceas şi jumătate, sunteţi în Voineasa.

Aşa dară, tocmai unde doream.

Ajungând în Voineasa, eu am rămas la o rudenie a mea, iară ceialalţi s'au dus la jandarmerie, unde i-am găsit a doua zi, Joi dimineaţa. Erau cu toţii într'o odae mare curată, unde povesteau şi-şi petreceau timpul, cât trebui să stăm de carantină cinci zile. Când intrai pe uşe, se ridicară şi din pat doi inşi cu uniformă austriacă.

— Dar ce-i cu tine?! Cum se poate? la tot pasul o nouă surprindere?

— Dar ce-i vere?... şi tu vii?... Cum ai venit şi când? Nu e o săptămână de când ne-am întâlnit în Sibiu! (Era vărul meu Teofil O.)

— De ce nu mi-ai spus, că ai gând să vii? Veneam împreună, nu eram silit să umblu singur pe vârfurile munţilor. Dar, în sfârşit îmi pare bine că te văd pe aici, dragă vere!

— Trebuia, ma, să fi făcut noi asta de mult, nu acum, după ce ne-a băgat hoţii în oase prin Galiţia.

— Las'că nu e prea târziu nici acum. Bine că-am ajuns cu viaţă până aici. Nu mai murim noi acum aşa uşor.

Măi, românul are nouă vieţi; să le spargă pe toate ai de furcă cu el, nu scapi aşa uşor.

— Noa, că drept ai.

Vărul meu plecă în ziua aceia la Bucureşti unde intră în şcoala militară, iar eu trebuia să fac cinci zile de carantină în primul sat din România.

Şi le-am făcut cântând: „Trăiască România mare", sfântul nostru ideal!

+ + +

CASA de SANATATE

— SPECIALA PENTRU —

— BOALE DE FEMEI —

— SUB DIRECŢIA —

DOCTORULUI I. KIRIAC

Chirurg primar; Şeful serv. de gynecologie al Spitalelor Eforiei

SECŢIE SEPARATĂ PENTRU BĂRBAŢI

(hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale stricturi uretrale, etc.).

Strada Sf. Ioniţă 8, în dosul Teatrului Naţional

— TELEFON 2 96 —

Pentru orî-ce reclamaţiuni sau schimbărî de adrese, d-nii abonaţi sunt rugaţi a ataşa şi una din benzile cu care primesc ziarul «*Universul Literar*», contrar, reclamaţiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

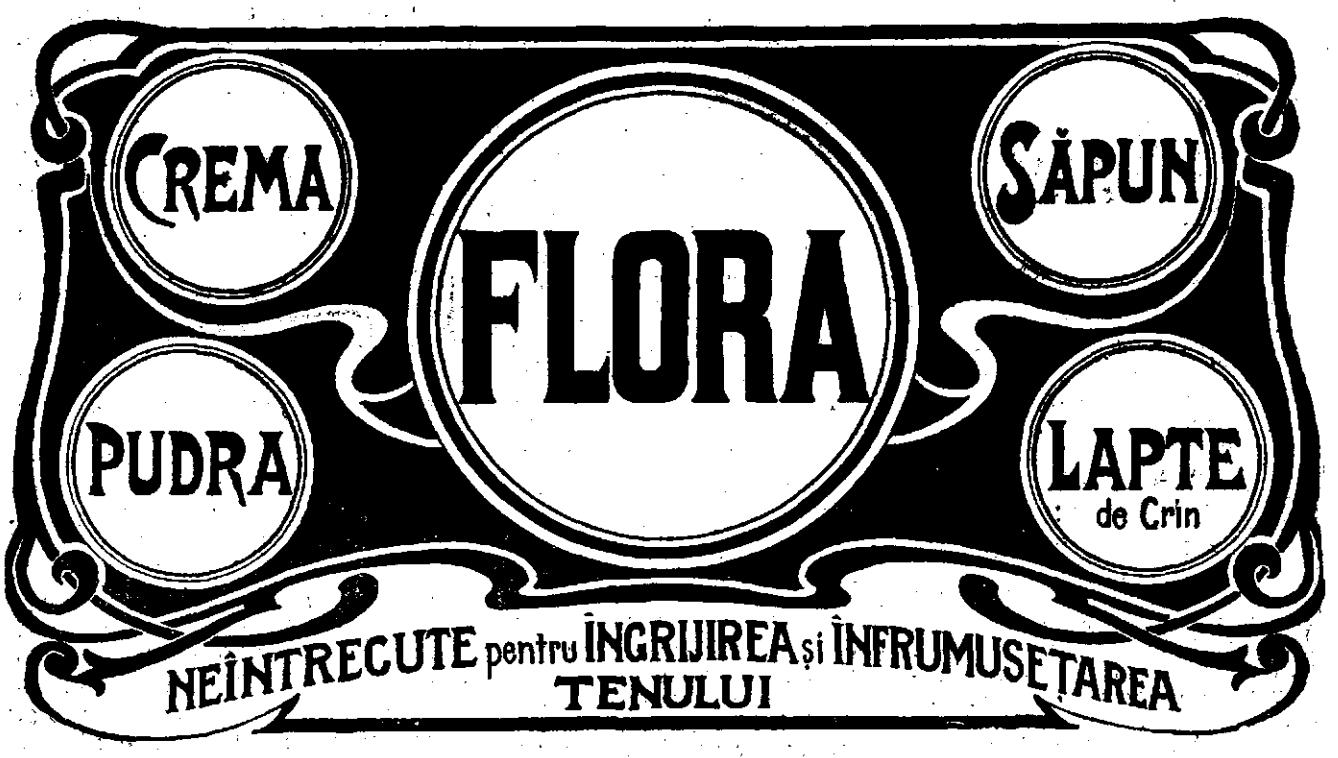

BCU Cluj / Central University Library Cluj